

MATAJUR

GLASILO SLOVENCEV V VIDEMSKI POKRAJINI

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
Videm - via Vitt. Veneto, 32
Tel. 33-46 - Poštni predal 186
Glavni in odgovorni urednik
VOJMIR TEDOLDI
Tisk. Missio - Udine - Videm

NAROČNINA:
Za Italijo: polletna 400 lir -
letna 700 lir - Za inozemstvo:
polletna 700 lir - letna 1200 lir
- Oglasi po dogovoru.
Posamezna številka 30.— lir

Leto XIII. - N. 20 (269)

UDINE, 1. DECEMBRA 1962

Izhaja vsakih 15 dni

Ne čakajmo, ker jutri bo prepozno

ZA PREPOROD NAŠIH DOLIN je potrebna ekonomska programacija

Naši komuni naj se združijo v eno samo skupnost, potom katere se bodo lažje reševali vsi problemi: ekonomski, socialni in kulturni - Povsod so hribovita področja organizirana, le pri nas vse dremlje - Potrebna je gospodarska programacija!

Pred nekaj meseci je naš list publiciral apel, ki so ga poslali člani pripravljalnega komiteja za ekonomski preporod naših dolin izvoljenim komunskim predstavnikom Furlanske Slovenije. V apelu je bilo rečeno, da se samo s skupnim delom in s skupnimi naporji more izboljšati težko ekonomsko stanje, v katero je zašla naša dežela. Na žalost je do danes ostalo še vse pri starem in tudi ne zgleđa, da bi se kdo zganil.

Kaj je temu vzrok?

Vsem je znano, da so naši komuni v rokah takih političnih sil, takih ljudi, ki ne marajo nobene napredka, ker bi napredek pomenil zanje konec političnega monopola nad našimi ljudmi. Naši komuni so praktično orodje v rokah nekaterih ljudi, katerim je mar le osebna korist in politična ambicija. Ti so proti kakršnikoli organizirani akciji s strani naših ljudi, so proti temu, da bi se pri nas odpravila gospodarska kriza, ne skrbe prav nič, da bi se vsaj omilila masovna emigracija naših delavcev, ker jim stoji pri srcu le ohranitev parlamentarnega mandata. Bojijo se, da bi naše ljudstvo postalo samozavestno in da bi nastopalo organizirano pri reševanju lastnih ekonomskih problemov, ker bi si tako pridobilo tudi politično zavest, kar bi pomenilo, da ne bi več volili čedadskih ali videmskih političnih zastopnikov, ampak bi si jih izbrali iz svoje srede, kot so jih izbirali za časa Beneške Republike.

Ustvarili so korumpirani paternalizem, ki ponužuje in zapostavlja naše pošteno in delavno ljudstvo te se nočejo niti najmanj zanimati za probleme naših krajev, čeprav obljublja — seveda ob prilikah volitev, da si bodo vzeli k srcu naše težko stanje, ko so v Rimu pa popolnoma pozabijo na

(nadaljuje na 3. strani)

REZIJANKA V NARODNI NŖŠI (Naslikal jo je znameniti slovenski slikar Tone Kralj.) - Reziija, kot vemo, je v primeri z drugimi deželami, izredno zanimiva na folklori, ker je ohranila vse karakteristike starih Slovanov. Zanj se zanimajo proučevalci folklore, jezikoslovci vseh narodnosti in glasbeniki. V kratkem bo italijanska radiotelevizija posnela vse te zanimivosti in jih prikazala javnosti.

VPRAŠANJE DEŽELE FURLANIJA-JULIJSKA BENEČIJA

Bogate in uboge province

V novi avtonomni deželi bodo furlanski Slovenci nastopali prvokrat v svoji zgodovini skupno z goriškimi in tržaškimi Slovenci - Tudi razlike v življenjskem standardu bodo izenačene.

Te dni smo brali na nekem letaku, ki je bil razširjen v Vidmu, kako je razdeljeno bogastvo po posameznih italijanskih provincah. Tržaška provinca spada med takomenovane «bogate» province na drugem mestu, v katerih je srednji mesečni dohodek (reddito medio mensile) na eno osebo 29.000 do 24.500 lir. Prav tako so na drugem mestu tudi prebivalci goriške province, ki imajo skoraj enako visoke mesečne dohodke kot prebivalci na Tržaškem.

Kje smo pa mi furlanski Slovenci z našo ubogo videmsko provinco. Mi «Videmčani» spadamo med «skoraj uboge» province šele

na četrto mesto. Srednji mesečni dohodek je v videmski provinci komaj 15.000 do 11.000 lir mesečno. To se pravi manj kot polovico mesečnega dohodka, kot ga imajo na Tržaškem ali Goriškem. In mi furlanski Slovenci smo pa v videmski provinci sploh zadnji in če imajo v furlanski ravnini 15.000 do 11.000 lir mesečno dohodka na osebo, kaj sploh odpade na eno srednjo ubogo slovensko glavo v naših hribih. Morebiti niti 5.000 do 8.000 lir na mesec.

Tako smo pogledali v tržaške in goriške lonce, kaj se v njih kuha. Na vsak način boljše kot pri nas, ko pa imamo še enkrat

ali dvakrat manjše dohodke. Nas rešujejo samo «rimesse» naših emigrantov v Belgiji, Franciji in Germaniji.

Marsikaj dobrega se bomo naučili od goriških in tržaških Slovencev, ko bomo ukup z njimi v isti deželi. Z njimi bomo politično nastopali in z njimi si bomo izvolili tudi naše predstavnike v regionalni parlament. Tržaški in goriški Slovenci imajo že svoje zastopnike v provincialnem konsiliju (2 v Trstu in 2 v Gorici), torej

ANTON KOS

(nadaljuje na 2. strani)

EMIGRACIJA V FURLANIJI

Provincialna administracija je izdala socialno ekonomsko publikacijo o emigraciji ljudi Furlanije. Dva pisca: O. Lorenzon in P. Mattioni sta sestavila knjigo «La emigrazione in Friuli». Knjiga se ga nazaj do 15. stoletja, ko je začela emigracija ljudstev Furlanije proti severnim in vzhodnim državam. V tistih časih so hodili furlanski mojstri največ v Avstrijo, da so pomagali graditi velike zgradbe, ceste in železnice. Prava masovna emigracija iz Furlanije pa je začela okoli leta 1835, ko so hodili furlanski emigranti, in med njimi seveda tudi naši furlanski Slovenci, v večjem številu na Hrvaško, Slovenijo in druge pokrajine takratne avstro-ogrske monarhije.

Stoletno emigriranje naših ljudi je hkrati tudi zgodovina naše dežele. Kolikor več so hodili ljudje na delo v tujino, toliko slabše so morale biti ekonomske razmere doma. Lakota, mizerija sta stisnili našim ljudem popotno palico v roko.

Kje vse niso bili v tistih prvih desetletjih masovne emigracije naši ljudje! Furlanski emigranti so zgradili mostove, viadukte in druge komplicirane tehnične objekte na sibirski železnici, šli so do Bajkalskega jezera in do Vladivostoka, kjer so bili tudi za tolmače. Ni ga skoraj kamnitega mosta, železnice, palače iz prejšnjega stoletja, da je ne bi pomagala graditi roka furlanskega ali slovensko-furlanskega emigranta.

NAŠI LJUDJE KOT POZNAVALCI TUJIH JEZIKOV

Naši Rezijani so že zgodaj hodili v emigracijo. Rezijani so bili zmeraj samostojni, sami zase in niso hodili v skupinah. Bili so brusarji, loncevezi in popravilci dežnikov. Drugi furlanski emigranti so se v skupinah naselili na enem kraju in tam delali, Rezijani pa ne. Hodili so okoli, obredli velike pokrajine, spoznali dosti ljudi in se prilagodili vsem razmeram. Sedaj je to že zgodovina in lahko povemo še marsikaj, kar se je nekoč močalo. Že Beneška Republika je uporabljala naše ljudi, ki so znali jezike avstrijskih pokrajin, za informatorje. Zedinjena Italija je uporabljala na isti način mnoge naše ljudi in ko se je bližala prva svetovna vojna, so italijanski informativni organi naročali našim ljudem, naj mimogrede pri svojem delu še pogledajo ali se pripravljajo kakšne vojaške priprave na meji. Tudi fašizem je vpregel, nekaj s silo, nekaj z obljubljanji, dosti naših ljudi, ki so znali jezike ljudi onkraj meje, v informativno

(nadaljuje na 2. strani)

BRAVCEM!

Sporočamo, da je s 1. majem t.l. povišala cena našemu listu od 25 na 30 lir. To smo bili primorani storiti zaradi povišanja tiskarskih stroškov, papirja itd. Odslej je naročnina na «MATAJUR» sledeča:

Celoletna	700 Lir
Polletna	400 Lir
Inozemstvo:	
Celoletna	1.200 Lir
Polletna	700 Lir

Vsoto nakažite na naš poštni tekoči račun št. 24/7418, Via Vittorio Veneto, 32 - UDINE

Iz Rezjanske doline: Komunska seja

Borba za jezikovne pravice

Zadnje zasedanje komunskega sveta je bilo, kot smo si vsi pričakovali, zelo živahno, ker se je razpravljalo o vlogi, ki jo je predstavil odbornik Chinese Giuseppe, v kateri je bilo rečeno, da naj vlada pri sestavljanju volivnega zakona bodoče dežele Furlanija-Juljska Benečija upošteva dejstvo, da tvori Rezjanska dolina jezikovno skupnost z lastnimi etničnimi značilnostmi in da se ji v smislu člena 3 odobrenega posebnega statuta zagotovi izvolitev lastnega zastopnika v regionalni parlament, kot je bilo to storjeno za dolino Aosta.

Vloga bi morala podpisati več komunskih odbornikov, vsaj tako so se zmenili sprva, a potem, ne vemo zakaj in kdo je interveniral, so obljubljeni podpis odrekli, a odbornik Chinese je vztrajal pri svojem in predstavil vlogo v diskusijo vseeno.

Vloga se glasi takole: «al Signor Sindaco del Comune di Resia. - I sottoscritti Consiglieri Comunali, in vista dell'approvazione definitiva dello Statuto della Regione Friuli-Venezia Giulia, si onorano inoltrare alla S.V. la presente mozione affinché si degni di farla discutere dal Consiglio Comunale. « Il Consiglio Comunale della Val Resia, in considerazione che la sua popolazione costituisce virtualmente una comunità linguistica con caratteristiche etniche proprie; Richiamandosi all'art. 3 dello Statuto della costituenda Regione Friuli-Venezia Giulia che dice: "Nella Regione è riconosciuta parità di diritti e di trattamento a tutti i cittadini, qualunque sia il gruppo linguistico al quale appartengono, con la salvaguardia delle rispettive caratteristiche etniche e culturali". Sollecita il Governo a tener conto di tale stato di fatto e ad agire in conseguenza nella stesura della Legge elettorale per l'elezione del primo Consiglio Regionale; e precisamente a far sì che, come già si è fatto per la Val d'Aosta, alla Valle di Resia sia assegnato un proprio collegio elettorale onde assicurare l'elezione nel Consiglio Regionale di un suo rappresentante ».

Ko je prišlo do diskusije zgornje vloge, je župan Letič izjavil, da je ta vloga političnega značaja in da v komunni ni treba razpravljati o poliki, češ da skrbi za politiko krščanska demokracija sama, h kateri pripada ali s katero simpatizira večina občinskih svetovalcev. Dodal je tudi: « Imamo popolno zaupanje v tiste sile, ki že delujejo za ustanovitev dežele Furlanije-Juljske Benečije in smo tudi gotovi, da nam itali-

janski zakoni ne bodo nikoli prepovedali govoriti v našem jeziku ali da bi omejevali našo folkloro torej ni potrebno, da razpravljamo o tej vlogi, ker bi samo ponavljali to, kar nam je že zajamčeno. Pričakujemo, da nam bo država pomagala pri javnih delih in pri industrializaciji gorskih krajev in ne potrebujemo politične demagogije ».

Po kratki intervenciji svetovalca Chineseja, ki je obrazložil svoje stališče ter očital županu Letiču neiskrenost in nedemokratičnost, je bil argument dan na glasovanje, če naj ali ne diskutirajo o njem. Od prisotnih 11 članov ko-

munskega sveta je glasovalo proti 10, za pa 1. Po tem rezultatu je Chinese v znak protesta zapustil komunsko avlo.

Večina ljudi doline Rezije pozdravlja pogumnega svetovalca Chineseja in ne odobrava nedemokratičnega županovega postopanja proti interesom rezjanske jezikovne skupnosti. O tem in o borbi, ki jo vodi manjšinsko zastopstvo v rezjanskem komunskem svetu za doseg avtonomne dežele Furlanija-Juljska Benečija in za priznanje jezikovnih pravic v okviru te, bomo razpravljali bolj na široko prihodnjic.

Iz Nadiške doline

Tele dni je med našimi živinorejci dosti diskutiranja. V Špetru bojo nardil velik kooperativni hljev, v katjerem bojo redil 100 glav goveje živine selecionirane rase. Prejšnji tjeđan so se zbral številni živinorejci in funkcionarji videmskega inšpektorata za kmetijstvo, katjerim so jim razložil interese, ki jih parnašajo v ekonomiji koperativni hljevi. Ob koncu konference so podpisali ustanovni akt za prvi hljev tajšne vrste v Nadiški dolini.

Ob priliki praznika drevja so naši šuolarji zasadil dosti dreves. Zasadil so cjeu drevored na cjesti, ki peje iz Špetra v Klenje. Marsikajšen bo še na stara ljeta poumnu, kar se bo sprehal po sjenčni cjesti, tega ljepega dne iz mladih ljet.

NESREČA NE POČIVA. Naš vaščan 77 ljetni Agostin Zufferli je padu s postelje in ušafu par padcu pretres možganov in več drugih poškodb. Nesrečnega moža so muorli pejat v špitau, kjer se bo muoru zdravit najmanj tri tjeđne.

GRADNJA NOVIH HIŠ

Drugo ljeťo imajo namjen zgradit vi našem mestu več INCIS ljudskih hiš za impiegate. V kratkem bojo izbrali parcelo in preca potle bojo parpravili tudi progete. Kot vjemö, število ljudi v Cedadu nara-

šča in je zatoö kriza za stanovanja. Predvideva se pa še večja kriza, zaki bo tle okuol industrijska cona in bo paršlo stat v Cedad dosti novih ljudi.

V kratkem bojo izbuojšal tud javno razsvetljavo. Napejal bojo luči tud v tiste zakotne periferične kraje, ki so še temni. Za tisto djelo bo stato dal 20 milijonov lir, ostalo bo pa plaču komun.

CEDAD. U tjeđ dneħ hodi po komunih oku Cedada posebna komisija, ki jo formavajo funkcionarji provincialnega inšpektorata za kmetijstvo, predstavniki komunskih administracij in predsedniki komunskih administracij in predsedniki sekcij direktnih obdelovalcev zemlje (Coltivatori Diretti), da konštata kulko škode je napravla suša v ljeťošnjem poljetju. Kar bojo končal djelo v ravnini, bo komisija šla tud v tiste vasi Nadiške doline, ki so ble najbolj prizadete zavoj pomanjkanja vode.

CEDAD. Tekom 10. decembra so vsi kumetje doužni denuncirat na komun (Ufficio Imposte di Consumo) ljeťošnji pardjelek vina in eventualno lansko vino, ki ga imajo še v kljeti.

CEDAD. Zavoj praznika 8. decembra, ki padë na soboto, bo tjeđenski senjen v četrtek 6. decembra.

Iz Idrijske doline

NA « PESKI » V JUGOSLAVIJI JE DOBIL SRNJAKA

V sosednji vasi Dobrovo v Brdih, ki leži na jugoslovanskem teritoriju, priredijo vsako ljeťo na dan Sv. Martina «pesko», katjere dobitki so izključno divjačina, ki so jo ustrelili domači jagri. Naš vaščan, trgovec Lucijan Marinici, ki je šu tisti dan na drug kraj konfina, je ušafu narljeuški premio - velikega srnjaka. O sreči, ki je zadela našega vaščana, govori še sedaj vsa Idrijska dolina.

NESREČA NE POČIVA. Zlo hudo se je ponesrečiu par djelo 25 ljetni Lucijan Lessiza iz Prapotnega. Zobovje njekšne makine mu je zagrabilo desno roko in mu zmečkalö tri prste. Ozdravu bo v treħ tjeđnih.

Tud 17 ljetni Jožef Durjavič je muoru v špitau, zaki je padu doma v hiši in si zlomü desno nogo.

PRAPOTNO

Na komunskem konsiliju, ki se je sestel pretekli tjeđan, so dali šindiku mandat, da poskrbi v nekatjerih krajih za razveljavo vojaških servitut, da se bojo mogli

napejati vodovodi v Srednjah, Tejah, Skvarčah, Seliših in Bukovcih. Sklenil so tud, da bojo še enkrat napravili prošnjo za dobit državni kontribut, s katjerim bojo postrojil šuolo v Čali in da bojo dali djelat prožet za potenciranje vodovoda v dolini.

Za uravnovesit bilanco koperativne mlekarne «Idrijska dolina» (Valle del Judrio) je videmska «Camera del Commercio» dala 250.000 lir kontributa.

Poročili so se še Natalija Petrusa iz Prapotnega z Angelom Masaruttijem iz Manzana, Danila Premaries iz Ibane s Valerijem Nadaluttijem iz Cedada in Ermio Musič iz Oborč z Bernardino Comitto iz Colonie.

Sovodnje

Na zadnjem komunskem konsiliju so sklenil, da bojo zaprosil ministrstvu za javna dela za kontribut, s katerim bojo odprli kantir djela, da bojo postrojil cjesto, ki peje iz Mašer v Ložac in za do konca izpejat tisto part poti, ki gre iz Jeronišč pruoť britofu v Sovodnjah.

MAŠERA. Nenadna smart našega vaščana 31 ljetnega Marcela Cendona je globoko ganila vse tiste, ki so ga poznali in radi imeli. V nedejo 25. novembra je šu k maši v domačo kapelico, kjer ga je zadela srčna paraliza in je umrü preca potle. Zapušča mlado ženö in dva majhna otrokå, katjerim izražamo naše globoko sožalje.

Tipana

TIPANA. Provincialna administracija pošť bo dala v kratkem u apalt trasport pošťe iz Nem u Tipano. Pot iz Nem do Tipane an nazåt ne douga 30 km anu te če koventati jo prevoziti usak djelouni dan med 7,40 anu 8,30 uro z avtomobiljem alj kakim drugim pokritim motornim vozilom.

NADALJUJE IZ PRVE STRANI

ZA PREPOROD NAŠIH DOLIN

obljube. Zaradi tega vlada seveda ne more vedeti kaj potrebuje naša dežela, da bi si ekonomsko opomogla. Tem ljudem je le do tega, da bi ohranili glasove, oziroma da bi bili zopet izvoljeni in delali svoje koristi na račun naših ekonomsko zapostavljenih in politično nezrelih ljudi.

Druga hribovska področja so mnogo bolje organizirana kot je naša. Združena so v svoje hribovske skupnosti, ki skrbe, da natančno informirajo vladne oblasti o njihovem stanju in jim tudi svetujejo kaj je treba še ukreniti. V okviru teh skupnosti delujejo posebne študijske komisije strokovnjakov, ki brez nikakih političnih predsodkov pripravljajo načrte za nadaljnja izboljševalna dela.

Enako bi lahko bilo tudi pri nas. A da pridemo do tega, bo potrebno pustiti ob strani vse politične predsodke in se ne obračati na videmske ali čedadske «svetovalece», kajti ti bodo, kot v preteklosti, vedno ovirali kakršnokoli iniciativo, ki bi privedla naše ljudi do skupnega nastopa. Vedo, da so bili nekdanj naši ljudje avtonomni, ločeni od Cedada in Vidmada so imeli svoje poslance in svoj parlament in da bi skupni nastopi pri reševanju skupnih interesov lahko spet vzbudili tisto zavest, ki so jo imeli enkrat, kar bi pomenilo zanje konec političnega monopolizma v naših krajih.

Torej naj se vsi naši komuni povežejo med seboj, naj ustanovijo, predno bo prepozno, skupni «Koordinacijski odbor» po zgledu odborov drugih hribovskih področij in naj se lotijo dela za pripravo načrta za ekonomsko obnovo naše dežele, za ekonomsko programacijo, brez katere ni mogoče misliti na nikako izboljšavo.

V Italiji vse napreduje, vse se spreminja, zato se morajo tudi naši komuni zganiti, da bodo tudi naši ljudje deležni dobrot, ki jih obeta prihodnost.

EMIGRACIJA V FURLANJI

službo. Takšna je pač usoda narodov ob mejah, da jih ena ali druga stran vpreže v delo, ki je tvegano, nevarno in ki pravzaprav ne prinese nobene koristi. Sedaj je nekdanje vandranje Rezijanov ter drugih naših ljudi iz kraja v kraj samo še spomin, sedaj vpreže moderna emigracija človeka na fabriko, od koder se ne more ganiti. Moderna emigracija prinese siguren zaslužek in jim ni treba trpeti ponižanj, kot so jih trpeli nekdanj.

OTROCI IN ŽENSKÉ

Pred prvo svetovno vojno so skupaj z emigranti iz Furlanije in naših krajev hodile tudi žen-

NEME. Na konkursu za izbuojsanje albergov je ieu premijo 100.000 lir Angelo Antoniutti - gospodar Taverna «al fogolar».

NA KRATKO PОВЕДАNO

MOST KLINAC. Z dnem 30. novembrom so zaprli za zimsko sezono obmejni prehod Most Klinac in prehod v Robediščih. Odprli jih bojo spet na pomlad, kar se bojo začela djela na puoju.

GORENJI BARNAS. Zlo hudo se je ponesrečiu pretekli tjeđan 60 ljetni Emilio Blazutič. Kar je šu v senik mu je spodarsnjelo po štengah in mož je padu na tla in si zlomü rebra. Ozdravu bo v treħ tjeđnih.

ske, da so jim pomagale pri njihovem trdem delu v gozdovih, pri opekarnah in drugem težkem delu. Se žive ljudje, ki so hodili v emigracijo kot 8 ali 9 letni puobji, hodili so peš v Nemčijo, Avstrijo in Madžarsko. Tam so delali kot težaki pri raznih delih, spali na žakljih in v kakšnih koritih zraven apnenic pri ognju. Od jutra do večera so morali biti na nogah, kakor odrasli delavci. Mnogi so si nakopali jetiko, a kdor je ostal zdrav je kmalu postal izkušen delavec. Od žensk jih je hodilo iz naših krajev največ iz Rezije.

Takrat niso zbirali podatkov o emigraciji kot zdaj. V emigracijo so hodili brez potnih listov in tudi delavnih pogodb niso poznali. Polir je pobral svojo skupino 30 do 50 ljudi in so šli: eni v Romunijo sekati gozdove, drugi na Hrvaško delat železnice, tretji graditi hiše po Avstriji in tako dalje.

Po nekkih podatkih je šlo iz okraja Cedad leta 1911 v druge italijanske pokrajine 1.224 delavcev, a po Evropi kar 5.094. V Italiji ni bilo takrat dosti industrije in so domači delavci v drugih provincah opravili sami vse delo.

Kasneje so začeli hoditi iz Furlanije na delo v USA, kjer so se zaposljevali kot rudarji po rudnikih.

(dalje prihodnjic)

Bogate in uboge province

jih bodo imeli prav sigurno v regionalnem parlamentu in tako bodo zastopali tudi nas furlanske Slovence in branili naše interese, kajti njihovi interesi so tudi naši interesi.

Od njih se bomo naučili tudi kako se je treba organizirati na vseh področjih: ekonomskem, kulturnem in političnem. Skupni nastopi, skupno življenje s tržaškimi in goriškimi Slovenci nam bo dalo možnost, da se od njih marsikaj dobrega naučimo, kajti njihova kulturna in ekonomska raven je mnogo višja ne samo od naše, ampak tudi od furlanske same. Naučili se bomo od njih tudi kako je treba politično nastopati, da bi si lahko tudi mi kot oni izvolili lastne zastopnike v vseh istancah dežele Furlanija-Juljska Benečija.

Goriški in tržaški Slovenci nas učijo, da le Slovenji lahko zastopajo Slovenija pravično v komunskem, provincialnem in regionalnem svetu. Tudi mi bomo morali iti po tej poti in ne več pošiljati tuje zastopnike v lokalne avtonomne organe.

Sv. Lenart

POGOZDOVANJE
NAŠIH KRAJEV

Gozdarski inšpektorat je dodeliu našem komunu 3500 sadik smreke in bora za pogozdit gole kraje v Jagnjedu, Sevcah in Utani. Ti kraji so bli enkrat zlo poraščeni z gozdovi, a so jih po malem nimar sjekli, takuö de so ostali nazadnje goli, zaki njeso nikoli na posječeno mesto zasadil nobenega novega drevesca, razraščalo se je le robidovje in frata. Sedaj bi muorli imjet ljudje nekaj več skrbi in gojit mlabo drevje, de bo usaj bodočim rodovom zasigurana buojša ekonomija. Pa še nekaj. Drevje s svojimi koreninami zadržuje vodo in zemjo in zatoö bo manj nagobarnosti, de bi se targarli plazovi, ki so v naših krajih takuö pogosti.

Iz naše nedavne preteklosti

Leta 1921 v Furlanski Sloveniji

Stara gora, novembra 1921

Slovenski domači župnik je zapustil starogorsko faro in odšel v Bovec. Po prvi svetovni vojski so namreč svetišče na Stari gori izročili italijanskim O.kapucinom iz Vidma, ki so hitro odpravili vse slovenske molitve in peje iz cerkve. Župnik Monkar je moral oditi v oddaljeno duhovniško Celso, toda tudi tam mu niso dali miru in bi moral vpeljati v cerkev samo italijanske molitve, petje, pridige in vse drugo. Vest mu ni pustila, ker so se mu smilili njegovi slovenski farani, a nacionalistični elementi v italijanskih cerkvenih krogih v kuriji so hoteli iztisniti slovenskega duhovnika iz starogorske fare.

BREZJE, avgusta 1921.

V največji vročini, ko je dozorela letina, je v tej lepi visoki vasi, izbruhnil z vso silo grdi mačuh (tifo). Polovica vasi je ležala bolna, a druga polovica je stregla bolnikom. Pri 400 ljudeh v vasi je bilo okoli 200 bolnikov. Umrlo je za mačuhom dvanajst mladih ljudi: deklet, fantov, mladih mater in mož. A vsi drugi so se le počasi popravili. Šele konec novembra so pospravili koruzo in krompir. Največ so hodili pomagat v boleznih sorodniki iz Krnahte. Noč in dan se je prizadeval in pomagal domači dušni pastir, doma iz Tera, a. g. Viljemvoleta, ki je prej služoval v Mažerolah. Zdravniške pomoči takrat ni bilo, ker so bili redki zdravniki v večjih krajih v dolini, a tudi prave poti ni bilo.

SV. LENART, november 1921.

Razburljivo jesen smo imeli v naši do sedaj mirni vasi. Dobili smo elektriko po hišah in se nismo mogli navaditi, kako je lepo, ko ni treba vsak večer čistiti petrolejskih lamp. Nato so neznani tatovi vdrlji v vilo cavallerija Sircha in iskali denar v njegovi ezatoriji, a je Sirch preveč prebrisan človek, da bi bil pustil čez noč denar v uradu. Nato so jo tatovi mahnilji v konsumno društvo, a tudi tam ga niso našli, ker ga pa sploh niso imeli. Morali so biti zelo vztrajni, ker so se spravili še na mlekarino. Tam jim ni ostalo drugo, kakor da so na jezo popili nekaj mleka in obrizli nekaj sira. Res skromni in ubogi tatovi!

REZIJA, februarja 1921.

Te zime so ostali vsi ljudje še doma, ker se še ni začela prava trgovina in industrija pa svetu. Plesali so po stari navadi domače plese še izpred vojske

in peli domače slovenske pesmi. Pojavili so se pa že novi moderni plesi, zlasti so nekateri prinesli malce divjo «alto mosso». Nastalo je tudi nekaj zadrug, ki so se nekaj časa držale. Ob volitvah je bilo nekaj streljanja, ker niso komunisti pustili, da bi zmagali fašisti. V občini so imeli tri duhovnike: en Lah in dva Slovenca. Domačini so želeli, da bi bil župnik Slovenec. Razpisali so sicer konkurzo za župnika, toda ni bilo nobenega upanja, da bi dobil faro slovenski duhovnik. Začasni župni administrator je bil namreč Lah, ki se je tudi potegoval za mesto župnika. Kakor vserod so tudi tu vojaki pobrali med vojsko zvonove, a so jih kmalu po vojski napravili nove v Vidmu in jih zdaj blagoslovili in postavili v zvonik. Bila je lepa svečanost, na katero je prišlo slovensko pevsko društvo iz Medane v Brdih in prepevalo med mašo in še potem.

REZIJA, 14. aprila 1921

Imeli smo volitve za župnika. Na konkurs se je javil samo dosedanji župni administrator, Italijan. Zelo zanimivo je bilo pod kakšnim pritiskom so se vršile te volitve. Noben slovenski duhovnik ni upal vložit prošnje. Od ti-

soč hišnih družinskih gospodarjev je glasovalo samo 175. Za je glasovalo 168, a 7 proti. Glasovali so samo tisti gospodarji, ki spadajo pod direktno službo župnika. In še to z velikim pritiskom priganjačev in z različnimi nepravilnostmi. Volile so tudi na primer ženske, ki so jih prignali skupaj, da bi ja bilo večje število glasov. Iz Osojan je volilo samo 10 gospodarjev, ki so bili tisti, dan po drugih opravkih slučajno na fari in so jih kar prijeli in poslali volit. Iz Stolbice je volilo 7 ali 8 ljudi, iz Učeje in Korit pa nobeden. Vserod je napravilo na prebivalstvo globok vtis, na kakšen način in s kakšnimi sredstvi so izpeljali volitve, da so izvolili laškega župnika za Rezijsko.

LANDAR, pomladi 1921.

Lansko poletje je strela zažgala našo cerkev, kakor da ni bilo dovolj slabega med vojsko. Vikar se je vrgel na delo in hitro zbiral milodare povsod, ne samo v domači duhovniji. In res se mu je v komaj letu dni posrečilo, da je spravil skupaj dovolj denarja in materiala in je cerkev spet obnovil ter se je letoš že spet obhajala v njej maša.

GLAS EMIGRANTA

TRIJE NOVI ELEMENTI V NAŠI EMIGRACIJI

I. BOJ ZA EMIGRANTSKE DELAVCE. Tri velike zahodne države se borijo za emigrantske

delavce: Nemčija, Švica in Francija rekrutirajo in iščejo emigrantske delavce. Prej so morali emigranti sami iskati službo in delo, zdaj jih iščejo kapitalisti.

II. EVROPSKE INDUSTRIJSKE DRŽAVE so začele same dajati kvalifikacijo našim delavcem. Dajejo jih v posebne šole za tečaje, a njihove otroke pošiljajo v industrijske šole. Za kvalifikacijo delavcev torej začenjajo skrbeti tuji industrijalci.

III. ZA EMIGRANTSKE DRUŽINE pripravljajo stanovanja. Emigrantskim delavcem izboljšujejo menze, dajejo razvedrila in zabave. Z vso naglico spreminjajo sezonske emigrantske delavce v permanentne.

Ti trije faktorji bodo ogromno vplivali na življenje pri nas. Posledice bodo velikanske.

DRUŽINSKE DOKLADE V GINEVRI

Generalni sekretar švicarske federacije delodajalcev je izjavil, da bodo s 1. januarjem 1963 italijanski sezonski delavci, ki delajo v Ginevri, prejeli družinske doklade tudi za otroke, ki so ostali v domovini. Do teh obljub je prišlo, ker so delavci zagrozili, da se prihodnje leto ne bodo več vrnili na delo, če jim ne zagotove omenjenih pravic.

POVISANJE PLAČ MINATORJEM V BELGIJI

Ker so življenjski stroški zadnje čase v Belgiji precej narasli, je «Commissione Nazionale Mista» sklenila povišati minatorjem plačo za 2,5 %. Nove plačilne tabele so stopile v veljavo s 1. junijem 1962.

Francoski minister za delo pa je sporočil, da ima francoska vlada v študiju načrt za povišanje družinskih doklad za 4,00 % s 1. decembrom 1962 in še za 4 % s 1. avgustom 1963.

POSEBNE PREMIJE ZA POČITNICE

«Mešana državna komisija za miniere» se je v Belgiji sporazumela za izplačilo posebne premije minatorjem za počitnice v letu 1962-63.

Sporazum, ki predvideva progresivno podvojitvev premije od drugega tedna počitnic, je bil sprejet na podlagi socialnega programa, ki so ga podpisali 11. maja 1960 predstavniki zveze belgijskih industrij.

MLADI ROD

MAČKA NA POTEPU

Nekoč je živela mačka, s katero je gospodinja ravnala zelo mačehovsko. To je mačko zelo razžalostilo, da jo je v velikem obupu zapustila in odšla v svet.

Nočem pomešati svojih besed, zato moram omeniti še to, da je mačka, preden je odšla na pot, na dvorišču našla veliko rdečo peso, iz katere je naredila voz. V veliki naglici je še ujela dve miški, ju vpregla in tako odrinila v samovoljno pregnanstvo.

Ko tako hodijo, hodijo čez gore in doline, sta miški postali trudni in sta stopicali vedno počasneje. Mačka je začela razmišljati: «Tako ne bomo prišli daleč». Na poti je ujela še dve miški in ju vpregla pred prejšnji dve ter tako nadaljevala pot.

In zopet hodijo, hodijo, nakar srečajo raka. Ta jo vpraša:

«Kam pa greš mačka?»

«Potujem!»

«Ribe so me izgnale iz vode, zato vzemi še mene s sabo».

«Zakaj pa so te izgnale?»

«Zato, ker sem jih vedno ščipal s škarjami,»

«No, pa pridi in prisedi še ti.»

Hodijo tako naprej, zagledajo na sredi ceste dve jajci. Eno izmed obeh se oglasi in vpraša mačko:

«Kam pa greš, mačka?»

«Grem na potovanje.»

«Vzemi še naju s sabo. Nisva vzdržali pri gospodnji, ker je hotela, da bi izlegli vsako po tri piške, midve pa imava le po eno v sebi»

«Dobro je pa prisedita,»

Jajci sa sedli na voz iz redeče pese in mačka je gnala naprej. Namah je priletelo na voz deset lastovic in deset škrjančkov. Mačke niso niti vprašali, če dovoli ali ne, kar sedle so na voz.

Niso dospeli daleč, ko so na cesti našli sveženj bučik. Mačka jih je vprašala:

«Hej, kako pa ste ve prišle sem?»

«Resnici na bjubo je bilo to tako, da je ena izmed nas zbodla gospodinjjo, ta pa nas je v jezi vse skupaj zagnala na cesto.»

«Pa naj bo, tudi ve sedite na voz in pojdite z nami.»

Ko tako hodijo, hodijo, so proti večeru dospeli do majhne hišice.

V hišici je stanovala neka starčka. Mačka je vstopila, jo vladno pozdravila in zaprosila za prenočišče. Starčka pa ji je odgovorila: «Iz srca rada bi vam ustregla. Toda sem prihajajo vsako noč razbojniki in tu že ne boste imeli miru.»

Toda mačka je tako dolgo govorila, da je tako in tako in da se ne bojijo razbojnikov. Tako ji je končno starčka ustregla. Miške so privezali v staji, jajci sta sedli v vroč pepel, rak je sedel v škafo za vodo, bučike so se zapičile v brisačo, mačka se je zavlekla v kot za vrati, lastovice so odletele pod žleb, škrjančki pa na streho.

Zvečer so zares prišli razbojniki in stopili v hišo. Sedli so ob krušno peč in hoteli zakuriti. Toda ko so pobrkali po pepelu, sta se vroči jajci razpočili in v trenutku so imeli polna usta in oči beljaka in rumenjaka. Hej, kako so se ustrašili razbojniki! Bežali so k škafo z vodo, ker so jih jajca močno pekla v obraz in oči. Ko pa so segli v škafo, jih je rak dobro oščipal. S spodnjega žebnja so sneli brisačo, da bi se obrisali, zdaj so jih pa zopet bučike dobro zbodle. Še bolj so se ustrašili in zbežali proti vratom, ker jih je naskočila mačka in jih močno opraskala. Pritekli so na dvorišče, tam pa so pričele čivkati še lastovice in škrjančki:

«Razbojniki, razbojniki! Ujemi te jih!»

Kolikor jih je bilo, na toliko strani so se razbežali. K starkini hiši pa niso nikoli več prišli. Mačka se je zjutraj zahvalila starki za prenočišče in zapregla svoje štiri miške v voz iz rdeče pese potem so se vsi zbrali in odrinili dalje. Ko pa so prišli na neki most samo poslušajte, kaj se je zgodilo. Miške so se od nečesa prestrašile in prevrnile voz v vodo.

Oj, kakšen preplah je nastal. Lastovice in škrjančki so sfrfotali s krili in odleteli. Mačka pa je komaj splavala iz vode, siromak rak pa je ostal v vodi, no in seveda prav tako tudi bučike.

Če pa ti ne bi ostali v vodi, bi tudi naše pravljice še ne bilo konec.

PARPRAVITE KOKOŠNJAKE ZA ZIMO

Bliža se zima an zatuo bo trjeba hitro poskarbjet za zbujsat kokošnjake. Dok ne pride sneg so kokoši vos dan zunaj na ajarju, a potle jih je trjeba daržat u kokošnjaku. Ker so ble kokoši navajene bit na odpartem, jih ne smijete potle zaprjet u adan majhan kokošnjak, zak' taluo bi lahko ušafale uši, zboljele an tud ne bi nesle več jajc. Kokošnjak mucra bit takuo naret, de ima kokoš u njem zadost prastora, ajarja, luči an gorkuote. Daržite se telih nasvjetou.

1) Na adan kvadratni meter lahko stojijo samo tri kokoši.

2) Na 8 kvadratnih metrou muora bit adno okno, ki bi muorlo bit veliko adan meter.

3) Okna naj boju, če se da obarnjene pruot jugu, de takuo ne bo pihau od severa marzu veter.

4) Ob ljepih dnevih naj se kokoši spustijo na prosto an naj se takrat ocedi use.

5) Stene od kokošnjaka naj se večkrat pošpricajo z japnom (dajte na deset litrou vode pou kila žganega japna, pou kile soli an četart kila kreolina).

6) U gnjezdah je trjeba večkrat spremenit steljo.

7) U kokošnjaku naj hotud

pjesak, de se boju kokoši u njem valjale.

U takuo urejenih kokošnjakih buodo kokoši nimar zdrave an frišne in če jim tud dobro dafete za jest buodo jajca nesle tud pozim.

ČE KRAVA NE PUSTI TELE SESAT

Dostj je takih krau, ki ne pustijo teleta, de bi sesau mljeko an ga proč cabajo preca ko telé začne sesat. Take krave djelajo velike težave živinorejcu, zak' jo muora s silo daržat, če bo tēu, de telé sesā. Za kravo navadit, de pustj teletu sesat, napravite takuole:

Uzomita konac varvi an na adnim koncu napravite lač (zanko) an ta lač, ga dejta kravi okuol nosa. Potle primite drug konac varvi an vlečite takuo močnuo, de krava spregna glavo u kraj. Tuo se muora djelati sevveda takuo, de krave ne bo tarpjela. Ta konac ga potle parvežite na rep. Potle parpejajte telé h kravi od tistega kraja, kjer ima obarnjeno glavo, takuo de ga bo vidala kadar sesā. Če boste takuo runal s kravo se ne bo ganila, zak' bi jo zabolelo par repu an par nosu. Po treh ali štjerih dneh bo krava stala mjrno an bo sigurno pustila, de bo telé sesālo.

Merkuzza Raffaele

«SULKO», IMPORT - EXPORT

GORIZIA - via L. Ariosto n. 14 - Tel. 56.68

vaš čas pridobi vso svojo vrednost!

sodacudine

UDINE
Via Cavour, 1
Tel. 4301 2 3

I diritti delle minoranze e la nuova Costituzione della R.S. Jugoslava

A Roma, il 22 u.s., hanno avuto inizio i lavori, protrattisi per quasi due settimane, del Comitato Misto Italo-Jugoslavo per la tutela dei gruppi etnici senza alcuna eccezione.

Il Comitato, che si riunisce di tanto in tanto, e l'odierna era la decima sessione, ha assunto ed è andato via via disimpegnando il proprio compito in seguito all'entrata in vigore del «Memorandum di Londra» che si interessò appunto anche del preoccupante e importante problema delle minoranze linguistiche sia di quelle, per quanto ci riguarda, al di qua che di quelle al di là della demarcazione di frontiera italo-jugoslava.

Ebbene ancora una volta questo Comitato ha svolto un buon lavoro sottolineando la necessità e il dovere della difesa piena di tutte le minoranze contro tutte le sopraffazioni in linea linguistica, scolastica e tradizionale insieme e per la difesa naturalmente di tutti i diritti civili che devono essere i medesimi goduti dai nativi.

La notizia della conferma del buon lavoro svolto dal Comitato Misto a Roma non poteva non essere appresa con vivo compiacimento dai cittadini di parlata slovena della provincia di Udine che, come si sa, toccano i quarantamila; cittadini che si vengono, di riflesso, a sentirsi assai più tranquilli e considerati stante la ingiustificata e deprecabile presa di posizione di taluni elementi che sconsigliatamente, e forse in buona fede, vanno svolgendo una campagna, con dichiarazioni più o meno ufficiali — ma con quale diritto — non certo accettabile per la sua faziosità, nei riguardi appunto dei citati cittadini, e in ultima analisi della Slavia Friulana.

Il presidente della Commissione Jugoslava, Vossniach, ha riferito che nel suo Paese tutte le minoranze, compresa quella italiana, godono, ed hanno sempre goduto, non solo del diritto assoluto di far uso della propria lingua ma altresì di ogni altro diritto umano, civile e politico e che nel suo Paese, comunque, tutti si sentono e vivono da uguali; e si è augurato che altrettanto si possa dire degli altri Paesi il cui bilancio sembra non aver ancora raggiunto il livello di quello jugoslavo; cosa che anche noi ce lo auguriamo di tutto cuore per l'amore che nutriamo per la causa.

Evidentemente noi non possiamo che prendere atto con viva e piena soddisfazione dei propositi e degli impegni assunti in merito al problema, sempre di attualità, dalle due delegazioni che si sono trovate d'accordo su ogni punto e più che mai sentite vincolate a tutelare le disposizioni del «Memorandum di Londra».

Ora, quasi di riflesso, troviamo opportuno soffermarci su un altro avvenimento che, per la sua importanza, ha avuto larga e favorevole risonanza in tutto il mondo democratico.

Tra breve, infatti, la Repubblica Federativa Jugoslava muterà la sua denominazione in quella più sostanziale e realistica di «Repubblica Socialista Federale di Jugoslavia» per la quale è già stato approntato e diffuso, per la

discussione popolare, lo «Schema di Costituzione». Essa comprenderà, come ora, la Bosnia ed Erzegovina, la Croazia, la Macedonia, il Montenegro, la Slovenia e la Serbia, ed il suo stemma comprenderà un campo circondato di spighe di grano con in alto una stella rossa a cinque punte che apparirà anche sulla bandiera ufficiale che avrà tre colori: bleu, bianco e rosso.

Il mutamento è dovuto non per il gusto del nuovo e dell'attraente, ma unicamente perché il Paese ha virtualmente creato, pur tra infinite difficoltà di vario genere, le basi, e solide, di una nuova società: la società socialista.

Pertanto dallo «Schema di Costituzione» della Repubblica Socialista Federale di Jugoslavia, cui, da buoni vicini, auguriamo prosperità e benessere, ri-

portiamo quanto dice a proposito delle minoranze nazionali:

«Art. 46 - Ad ogni minoranza nazionale è garantito il diritto di usare liberamente la sua lingua, di esprimere e sviluppare la sua cultura e di fondare le istituzioni che assicurino questo diritto.

Nelle scuole per gli appartenenti alla minoranza nazionale l'insegnamento si svolge nella lingua di questa nazionalità.

La minoranza nazionale ha anche altri diritti che sono sanciti dalla Costituzione e dalle leggi.

Vi rilevato con soddisfazione che in Jugoslavia oltre alla Costituzione federale ogni singola repubblica ha una propria Costituzione ancora più larga nei riguardi delle minoranze etniche e linguistiche, come è appunto il caso della Costituzione della Repubblica Socialista di Slovenia con la quale siamo confinanti e di cui parleremo diffusamente nei prossimi numeri.

La cartina indica il territorio di giurisdizione dei Parlamenti popolari (Banche) di Antro e di Merso. Entro questo territorio è sempre in effetti esistita — non elargita ma di proposito concessa, per la fiducia che gli stessi enti giurisdizionali riponevano nella popolazione di lingua slovena — una piena democratica autonomia amministrativa e giudiziaria, autonomia che venne a mancare quando il territorio cessò di far parte della Repubblica di Venezia.

NOTE STORICHE

La "Giustizia", nella Slavia Friulana

Abbiamo in precedenza riferito come, pur in un ambiente feudale, nella Slavia Friulana, e specificatamente nelle Convalli di Antro e di Merso, le più importanti sedi di «Banche» (Parlamenti), la Giustizia fosse amministrata con metodi e clima del tutto democratici, vale a dire che l'intera popolazione partecipava direttamente alla vita giudiziaria stessa e con organi propri consultivi ed esecutivi.

Un primo esempio ci viene da un'ordinanza del 22 settembre 1502 emanata in periodo di dominazione veneta (Repubblica di Venezia), dal Luogotenente della Patria del Friuli. Essa dice: «Avuta fede che gli uomini delle Convalli di Antro e Merso hanno facoltà di giudicare in prima istanza anche in caso di omicidio seguito in dette contrade, riservata appellazione alla comunità di Cividale, revocando lettere contrarie, dichiara che gli uomini di dette contrade possano e debbano giudicare e sentenziare nel caso di dette lettere ed in altre simili».

Una «ducale» (ordinanza) di Lodovico Manin, in data 9 marzo 1796, ci fa sapere che «lifedeli homini ed abitanti nelle contrade e convalli di Schiavonia di Antro e Merso furono reinvestiti della Giurisdizione Civile, Criminale et criminalissima col mero et misto imperio delli predetti luochi chiamati le banche D'Antro e Merso» così come era stato sancito, nell'investitura, del 21 aprile 1627.

Nel periodo di transizione (interregno) tra la caduta della Repubblica Veneta e l'intervento dell'Austria, il Governo Centrale del Friuli decretava, «meritando un peculiare riguardo ed un'apposita provvidenza la topica ubicazione di quelle valli e per facilitare li mezzi a tutti quei cittadini di usare le loro ragioni», la costituzione di due Tribunali di prima istanza civile e criminale per ciascuna delle valli: quelli civili con tre giudici per ciascun tribunale e quelli criminali invece con un solo giudice. Una volta subentrato, di fatto e di diritto in seguito al trattato di Campoformido (per l'esattezza storica il documento che annullava lo stato Veneto fu firmato nella villa Manin a Passariano), lo Stato austriaco, questo reintegrò subito gli abitanti della Schiavonia nei loro privilegi e nella loro giurisdizione politica, amministrativa, civile e criminale come erano in uso, appunto, ai tempi del Governo Dogale.

Fin dal 1721 per ogni «Banca» (Antro e Merso) venivano eletti 12 giudici che duravano in carica solo un anno. Nella Convalle d'Antro e in quella di Merso tali giudici venivano eletti ogni anno dai capi famiglia delle dodici ville che componevano le rispettive Contrade; e soltanto nella Convalle di Merso i giudici scadenti dalla carica erano autorizzati ad eleggere i loro successori.

Ad ogni modo, nei giudizi e nelle singole valutazioni, interveniva anche il Castaldo od il Soprintendente, ma, si noti bene, con poteri limitatissimi di fronte a quella Giuria Popolare.

Sempre in merito all'Ordinamento Giudiziario ed alla sua democraticità, si riporta questo documento: «Addi 10 giugno 1772. Ref.e Ludovico Vinturino Giur.o del Comun di Azzida essere congregati li vuomini del detto di lui Comune more et loco solito in vicinia il giorno di jeri con l'intervento di 64 vicini. Laddove disse essere proposta e passata parte a pieni voti nemine contradicente che non debba esser fatta alcuna novità in merito delle Praude (udienze) che si tengono dalle Onor. di Giudici di Antro e Merso, intendendo li vuomini stessi contenersi come per il passato sic».

Presenti Simone Strazzolino qm Tommaso di S. Pietro de' Schiavoni e D. Gio: Batta Pienizzio della villa di Torreano ora commorante in S. Pietro de' Schiavoni Tes».

Circa gli «appelli» nei riguardi di sentenze non ritenute corrispondenti ai capi d'accusa attribuiti agli imputati o perché esse sentenze erano state fondate su capi d'accusa dubbi o non sufficientemente potuti controllare, questi si facevano da una Banca all'altra, e così, per volontà di popolo, si eludeva l'appello di diritto al Provveditore che altri non era che il diretto rappresentante del Governo della Repubblica di Venezia.

A meglio rendere edotto il lettore, a conclusione di questo nostro primo articolo, riproduciamo il «Processo Verbale» di una causa civile:

«L.D.M. 4 giugno 1772. In villa di Biacis, al Luoco solito.»

Avanti il Nob. ed Ecc.te Sig.r D.e Stefano Tomasetti Soprintendente.

Filippo Raccaro qm Dec.o Grande; Marino Battistigh qm Zuanne Giurato Grande; Antonio Blanchin qm Zuanne, Luca qm altro Luca Spagnut, Giudici di Biacis; Giuseppe Gubana qm Leonardo, Luca Plata qm Tomaso, Giudici di Lasiz; Urbano Cernoja qm Zuanne, Pietro Loviszach qm Pietro, Giudici di Tarcetta; Stefano Dorbolò qm Filippo, Stefano Dorbolò qm Paolo, Giudici di Pegliano; Stefano qm Gregorio Muttino, Michiel Jerset qm Giorgio, Giudici di Erbezzo; di Montemagge; Michiele Vinturin qm Leonardo di Azzida.

Per Marino e Tommaso fratelli Cencigh, con Filippo e Zuanne pprj fratelli Cencigh cittanti in scrittura per questa Prauda detti Marino e Tomaso coll'avvoc.to presentarono effettivat.e estesa tenoris instando in tutto e per tutto com'in quella e nelle spese.

Presente d.o Filippo facendo per nome anco di Zuanne proprio fratello e protestata amplamente l'estesa ex adversa prodotta instò che con la reggezione della medesima resti confermata la Sentenza a proprio favore seguita alla Lastra di Tarcetta del di 24 aprile p.p. e terminato bene judicatum, et male ex adverso appellatum pronti a bonificar quello e quanto a buon conto hanno de mobili ricevuto sic salvis et in expensis et vello audivi.

Finalmente gli ondi Giudici, ascoltate le ragioni delle sude parti mediante li loro Avvocati, e fattesi leggere le sude estese, ed altre carte, Christi nomine prius invocato, a questo hano interloquendo dichiarato, che una parte, e l'altra debbano presentare in quest'Off.o li rispettivi Processi affine riservandosi poi per la prima altra Prauda di giudicar in merito pront sic».

ALBERT TOMAZIN

SENZA CHIASSO

Un tempo, da noi e anche all'estero, se un Governo qualsiasi avesse permesso l'aumento soltanto di un centesimo del prezzo del pane, tutto il popolo lavoratore si sarebbe riversato sulle piazze a protestare e giustamente contro un tale impensabile provvedimento, in quanto il pane costituisce l'alimento base di ogni individuo ed in particolare di coloro che navigano nell'indigenza.

Ora invece le cose sembrano del tutto cambiate. Pensate: in meno di un anno il prezzo dell'energia elettrica è aumentato ben tre volte e l'ultima in questi giorni (altre 2 lire in più per Kw); e quasi altrettanto si può dire del prezzo del pane aumentato pochi giorni fa di ben 20 al kg.!

E sono aumentati in questi giorni anche i prezzi dei generi di monopolio, sigarette comprese, ed altro e altro ancora. Una vera delizia!

Questi aumenti sono giunti in sordina, in punta di piedi, alla chetichella insomma; e naturalmente si è adottato questo non democratico sistema per non guastare, e da ritenersi, l'ambiente economico, «miracoloso».

E' capitato, una volta o due, che il prezzo di qualche genere, non però di prima necessità per lo stomaco, come ad esempio la benzina, diminuisse di qualche lira; e allora apriti cielo: TV, Radio, stampa governativa e conservatrice già a magnificare, non per giorni ma per mesi, il grande avvenimento, il «miracolo» operato dal nostro Paese.

Non è questa una vera e propria presa in giro? E non è questo un modo per dare a tutti dello smemorato?

Per noi si tratta semplicemente di un gesto che dimostra come in realtà si usino meno riguardi verso i bisognosi che verso le classi ricche.

JESENICE

nella valle della Sava ai piedi delle Caravanche

HOTEL "POSTA."

Informazioni e prospetti:
KOMPAS - Ufficio Turistico - Jesenice

PLANINA

Altitudine 1.000 metri sul mare
Da JESENICE (Slovenia Superiore) 4 Km.
Da TARVISIO 45 Km.

... posizione incantevole alle falde del monte Golica nel cuore delle Karavanke.

Pensione giornaliera da 800 a 1200 din